

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 c.

—
Manuscrisurile nu se i-
napoiază.

ROMÂNUL

Școala de ură

Cerința votului universal, egal, direct și secret, este pentru noi, în vremile de față, un fel de *caeterum censeo*, pe care nu trebuie să-l uităm din concluziunile nici uneia dintre privirile sau considerațiile noastre asupra situațiunii. De aceea am văzut, că și deputații noștri folosesc orice prilej pentru a reaminti această cerință, care de altfel nu este numai a poporului nostru, ci și a timpului nostru, și căreia, până în cele din urmă, totuși, înzadar i se vor împotrivi clasele privilegiate, de ori unde și de orice fel ar fi ele.

Votul universal este o cerință și a poporului maghiar, și este chiar un partid, de compoziție de altfel burgheză, care recunoaște acest lucru. Dar vedeți și aicea ceva ciudat: Imputarea de căpetenie pe care adversarii largirii dreptului de vot o fac partizanilor ei, întru cât și unii și alții sunt *maghiari*, este că... se alătură la o idee pe care o susțin și pentru care luptă și urgisitele naționalități nemaghiare!

Este cunoscută întreruperea pe care „o voce din dreapta” a făcut-o, în mijlocul expunerii din discursul recent al deputatului nostru dr. Teodor Mihali despre cerința de a se largi drepturile poporului, „dându-se masei largi a poporului influența cuvenită în guvernarea țării”... Ca o ironie la adresa acelui partid maghiar care cere și el un fel de vot universal, și acelor deputați cari și acum au aprobat ideea largirii dreptului de vot, a răsunit întreruperea

„vocei din dreapta”: — „Asta-i trebuie și lui Batthyányi!”

Deputatul conte T. Batthyányi a simțit numai decât ironia, *persiflarea* atitudinii sale, și a tuturor acelor cari se găsesc în aceeași postură urgisită. De aceea, răspunsul său enervat a fost: — „Da, asta-mi trebuie! Să dăm drepturi poporului! Dacă și el (adică Mihali) cere același lucru, de ce să nu fiu și eu aderentul largirii drepturilor? Ridicol!”

Ironia, *persiflarea*, l-au atins așadar totuși pe deputatul maghiar aderent al largirii drepturilor poporului. L-au atins, fiindcă vedeți cum sună *ca o scuză* justificarea: „dacă vrea el, adică de ce nu mi-ar fi permis, totuși, să vreau și eu?” — Ce, e destul ca un valah să se manifeste și el ca partizan al unei idei, pentruca imediat acea idee, oricare ar fi ea, să ajungă spurcată, nevrednică de a mai fi admisă, imbrățișată așisderea, și de un maghiar neaș?... Ridicol!

E drept, spune cu alte cuvinte deputatul conte T. Batthyányi, — e drept că și acest valah vine aci să profeseze o idee care, cel puțin la nume, seamănă cu aceea pe care am adoptat-o și noi, o samă de nobili maghiari; lucrul e, destul de supărător, vecinătatea jenantă, — dar ce să-i faci? Pentru atâta, totuși, ar fi ridicol ca eu acum să părăsesc această idee...

Și și-a completat gândul răspunzând apoi la o altă întrerupere: — Dar, eu, așa înțeleg ideea mea de vot universal, încât, cu aplicarea ei, — „n'are să mai fie ales valahul deputat! are să cadă!...”

Deci, scuzați pe d. conte T. Batthyányi și pe cei la fel cu dânsul. Ei nu pot, numai pentru repulsiunea ce simt de a sta, cu o idee, alături de niște valahi, să o părăsiască; dar se vor îngriji, când va veni vorba la adică, să nu mai samene și în realitate, în aplicare, această idee, cum samănă la sunet rostirea ei.

Avem și aci, în definitiv, o pildă. un rezultat al școalei de ură și de dispreț ce se face maghiarimei peste tot față de popoarele conlocuitoare în această țară. Valahul este o rassă inferioară, valahul este un sălbatic, valahul este nevrednic ca să stea alături, pe orice teren, cu autenticul maghiar, superior în toate privințele... Acestea se propagă din pruncie puiului de ungur, și se vulgarizează apoi sistematic înaintea copilăroasei, primitivei opinii publice uugurești.

N'ați văzut cum în Camera deputaților se contestă — și poate de unii chiar de bunăcredință — posibilitatea ca și valahimea să dea din sânul ei oameni pregătiți pentru funcțiunile publice, oameni capabili de a împlini oricăre treaptă a ierarhiei, sociale sau culturale? Nu ați citit, nu citiți zilnic, cum zeloși conferențieri unguri adună public lacom de a asculta teorii mincinoase micșorătoare despre originea și despre aptitudinile de rassă ale valahilor? Ce sunt toate acestea, și alte lucrări și simptome la fel, dacă nu dovezile acelei nenorocite școale, care cantă în iluzia exaltării proprii și în sinamăgirea terfelirii vecinului rezortul sufletesc al puterii de viață națională?

Urmările triste ale acestei școale le

Un om foarte ocupat

de Al. Cazaban

Gheorghe Albină, redactor la „Trântorul poporului”, răuși, după multă stăruință, să fie primit în audiență, de un om mare, despre care se spune că-i așa de ocupat, că n'are timp să-și sufle nasul, și că la prânz, după un dejun copios, nu doarme decât trei ore...

Și să nu credeți că a fost mică bucuria lui Albină, văzându-se primit de un astfel de om! E destul să vă amintesc, că omul cel mare e un fost ministeriabil, ca să vă puteți da seamă de importanța *personajului*.

Iubitor neîntrecut al țărâniei, fostul ministeriabil se ocupă acum de marea și însemnata și ne-rezolvata chestiune țărănească, de chipul cum s'ar putea ridica nivelul cultural și moral al plugarului care nu știe, sau care nu poate să tragă brazda destul de adânc pe ogorul moșiei sale *Valea Cărului*...

Albină intră sfios în camera de lucru a fostului ministeriabil și când îl văzu afundat într-o movilă de cărți și hârtii, vru să dea înapoi, simțindu-se rușinat că venea să-l tulbure din ocupațiunile sale, pentru o nimica toată.

Căci într'adevăr era o nimica toată, obiectul audienței sale. Venea să-i ceară o recomandatie către ministerul de culte, ca acesta să-i cumpere — pentru înzestrarea pivnițelor ministerului — câteva volume din cartea sa „Creșterea păsărilor de curte și gospodăria țaranului”.

Incurcat, fără suflare, a rămas lângă ușa, neștiind ce se face.

Fostul ministeriabil, simțindu-l, ridică ochii. Nici prin cap nu i-ar fi trecut lui Albină, că un om așa de ocupat să aibă o față liniștită de unchiș bun, îndemnător la vorbă și gata să asculte pe oricine.

Scriitorul fu poftit pe un scaun, alături de biuroul încărcat de acte.

— Bine faci tinere — grăi fostul ministru, aflând scopul audienței — bine faci!

— Toată activitatea noastră, trebuie îndreptată astăzi la țară, la gospodăria țaranului, la chipul cum să-i îndulcim traiul.

Dar nu-și isprăvi vorba, când intră feciorul, anunțând:

— Excelența sa, ambasadorul Italiei!

„Hait” — gândi Albină — s'a dus dracului audiența!

Dar spre mirarea lui, fostul ministru părea liniștit:

— S'aștepte!... Nu vezi, că vorbesc chestiuni economice cu d. Albină?

Apoi întorcându-se, către scriitor, urmă:

—...Și așa, cum spuneam, toată activitatea scriitorilor trebuie îndreptată spre lumea dată în-tunerecului...

— Trebuie să căutăm toate leacurile pentru îndreptare...

Iarăși intră feciorul:

— Domnul Heisen Mayer, atașat la ambasada germană!...

— S'aștepte, s'aștepte! — porunci bătrânul poporanist, făcând un gest ca și când ar fi vrut să domolească nerăbdarea celui de afară.

După puțină gândire, urmă:

— ...pentru îndreptarea stărei economice a țaranului român. Tot edificiul nostru social și național se razimă pe cultura poporului care trebuie să fie conștient... Și încep să înșire toate lucruri spuse și repetate de toți acei cari se ocupă de aceste negocieri...

Albină, care se frământa de neastâmpăr, gândea: „Da asta bate apa'n piua mai rău ca directorul dela „Trântorul poporului” și se uită nedumerit la fruntea mare și bolbucată din fața lui, neînțelegând la ce se mai încrunta din când în când.

Ușa iarăși se deschide, și feciorul rosti numele unei doamne din societatea „*Kindia roumaine*”.

— Ce dracu, nu putea veni altădată — înjură în gând redactorul. — Desigur că pe o doamnă din *elită*, n'o s'o lase să aștepte afară pentru mine. Și care nu-i fu mirarea văzând pe vorbitorul său supărându-se:

— S'aștepte! S'aștepte!... pentru Dumnezeu, s'aștepte!...

După câteva vorbe, iarăși apărură servitorul:

— Domnul mareșal al Curtei!...

Fostul ministeriabil își duse mâna la frunte în semn de chibzuire; apoi încruntându-se puțin, făcu un gest de resemnare.

— Pas de mai vorbește de chestiuni economice!

vor simți, bineînțeles, mai ales aceia cari umblă la dansa. Dar nu putem să tăgăduim că ne jignește și pe noi așa câte un simptom care iese la iveală. — cu tot ridicolul lui de altfel caracterizat.

Ne jignește acest lucru. — și ne întristează iarăși un alt efect al aceleiaș școale, care constă intru a prezenta orice pas, orice intenție, orice idee emisă sau susținută de conducătorii și povățuitorii poporului român din această țară, drept fiind pornite din dușmănie față de maghiar, din dorința de a lăsa într'însul sau cel puțin de a-i face rău... Tristă amăgire a unei nenorocite școale și aceasta! — A spune maghiarului: — „Bagă de seamă, este destul ca valahul să vrea ceva, pentruca aceasta să fie, fără nici o îndoială, pernicios, stricător, dacă nu chiar fatal, pentru tine însuși...” acesta este un sport pe care-l practică din nefericire multă, și parcă tot mai multă lume, în aceasta biată țară a tuturor amăgirilor și a tuturor uneltirilor...

Ce să facem noi? Luptăm cât putem împotriva acestor dezastruoase curente. Ne dăm toată silința ca să întoarcem pe compatrioții noștri maghiari din calea tuturor acestor rătăcirii... Dar însăfășit, oameni suntem! Și mai mult decât este omenesc să fie, nu ni se poate cere...

Congregația comitatului Sibiiu.

Prefectul comitatului Sibiiu, Wallbaum, a convocat congreagația comitatului Sibiiu pe ziua de 6 decembrie n. c. la sedință extraordinară, care se va ținea la orele 9 dimineața, în sala casei comitatense din Sibiiu. La ordinea zilei sunt puse 113 obiecte de diferită natură administrativă.

*

Alegerile pentru dieta croată. Mult hărțuită dieta din Agram, dizolvată nu de mult, e chemată din nou la chinuța ei vieață. Alegerile se

„Da cine te roagă” — gândi Albină și îngrijit că nu-și spusese păsul, zise repede:

— Numai două cuvinte... Aș vrea ca lucrarea mea să fie recomandată de dvoastră Casei Școalelor... Eu cred că e folositoare...

— Foarte folositoare, foarte! — În gospodăria țaranului joacă un rol foarte însemnat creșterea albinelor.

— ...A paserilor de curte — îndrepta Albină, scoțând din buzunar un exemplar al lucrării sale. În clipa aceea ușa se deschide:

— Excelența Sa ministrul de externe!

Fostul ministerial se ridică înăbușit:

— Vino alt' dată tinere!... Vezi că azi, ca întotdeauna, nu am o clipă liberă... Ministrul de externe!... Trebuie să fie la mijloc o chestiune gravă de stat!

Albină, vârându-și în buzunar, *manualul creșterii paserilor de curte*, plecă plouat ca o pasere plouată. Simți o șovăială în picioare, la gândul că trebuia să treacă prin sala de așteptare care de sigur era împănată cu atâtea fețe și mandicoase... Dar răsuflă ușurat, văzând sala goală.

„Se vede că pentru oamenii mari era rezervat o sală specială!”

Dar un lucru nu înțelese: când închise ușa după el, văzu pe ușier că se întinde a lene, ca și când ar fi scăpat pentru ziua aceea de orice grije. Necăjit, Albină intră într-o cafenea. Răsfoind o gazetă, ceta la informațiuni: *Dnul ministru de externe a plecat aseară din capitală...*

— Al dracului găinar, unchișul! — exclamă autorul *creșterii paserilor de curte*, și lovindu-și fruntea cu palma, înțelese pe dată de ce în sala de așteptare, nu aștepta nici o *excelență* și de ce pișicherul acela de ușier se întindea a lene, răsuflând ușurat că nu mai avea pe cine să anunțe...

vor face în zilele de 15, 16 și 17 decembrie st. n. Guvernului din Budapesta i-se oferă din nou privilegiul de a-și recomanda clientela.

Cu sârbii „noștri” le pare că au isprăvit în vicața parlamentară, primind în schimb cu ospitalitatea tradițională a politicianismului maghiar pe Săgheștii lor ca și pe Săgheștii noștri.

Jindul îi îndeamnă acum mai mult la vicața proprie a celorlalți...

*

Din cameră. Sedința de azi se deschide la orele 10 și jum.

Prezidează Návay. La ordinea zilei e desbateră bugetului pe articole. Ministrul de culte Zichy prezintă un proiect de lege asupra înființării a două universități noi: în Pojon și Dobritin.

După o scurtă polemică între Polónyi și Heltai se trece la discuția rezortului de comerț. Raportorul Heltai, spre cea mai mare uimire a camerei întregi, rostește un discurs frapant, în care critică nestăruștele mizerii ce le găsește în rezortul din chestiune. Analizează cu de-amăruntul multele neajunsuri dela căile ferate ungare, între cari cea mai simțitoare e lipsa de vagoane. Pagubele ce le îndură statul în urma acestui neajuns sunt incalculabile.

Nu primește scuzele guvernului anterioare în această privință. Greșelile ce le întimpinăm la fie ce pas sunt a se mulțumi faptului, că întreg sistemul e greșit, și până nu vom înlătura sistemul, nu vom putea pune capăt nici greșelilor.

Cere centralizare în administrarea căilor ferate. Spune, că o datorință a statului e, să reguleze cât mai în grabă gările c. f. ungare, fiindcă această regulare nu reclamă acum mai mult de o sută milioane coroane, dar peste vre-o câțiva ani nu se va putea face nici cu două sute de milioane.

Expunerile raportorului au fost ascultate cu multă plăcere de toate partidele parlamentare.

Situațiunea politică în Germania

(s) Crizele externe sunt întotdeauna piatra de încercare a solidității interne a unui stat. Când toți factorii puterii sunt bine închegați în interior, o criză externă este suportată cu mai puțină emoțiune și, mai cu seamă, cu mai puține pierderi.

Criza marocană a fost pentru Germania o asemenea ocaziune de a-și pune la încercare forțele interne. Și trebuie să mărturisim că rezultatul acestei încercări n'a fost favorabil imperiului german.

Să vedem întâi care a fost greșeala în politica externă, săvârșită de conducătorii statului german, spre a putea apoi constata și urmările ei interne.

Felul, cum guvernul german a înțeles să înceapă tratativele cu Franța în privința Marocului a fost greșit, căci era brutal. Era o disproporție mare între amenințarea așa zicând napoleoniană, ce s'a făcut prin trimiterea canonierei *Panther* în apele marocane, și între forțele diplomatice și militare, de cari dispunea Germania la izbucnirea conflictului. Brutalitatea are un rost în politica externă numai atunci, când îți dă mâna să terorizezi, fiindcă ești cu mult superior adversarului. Acesta nu era cazul cu Germania.

Kiderlen-Wächter a început cu un gest bismarckian spre a sfârși cu o cedare aproape rușinoasă.

Era firesc ca această politică greșită, să provoace nemulțumiri în Germania. Presa a început să critice cu asprime diplomația germană, care s'a dovedit mult inferioară celei franceze. I-se reproșa ministrului de externe Kiderlen-Wächter, șeful și inspiratorul acestei diplomații, că după ce la început luase o atitudine de dictator, a lă-

sat-o apoi... moale și n'a fost în stare să învingă cerbicia cu care Jules Cambon apăra punctul de vedere francez.

Opinia publică a avut și ea aceleași păreri, ca ziarele, despre politica domnilor Bethmann-Hollweg și Kiderlen-Wächter. Dacă despre acesta din urmă se spunea, că a săvârșit o simplă greșeală, deși mare dar numai una, cancelarului Bethmann-Hollweg i-se imputa ceva mai mult. Se spunea și se spune de el, că a dovedit o evidentă incapacitate pe toată linia.

Presa și opinia publică sunt aceleași în aprecierea rezultatelor politice. Succesele plac, eșecurile sunt exagerate și provoacă nemulțumire mai mare decât ar merita. Așa a fost și cu criza marocană. Dacă Kiderlen-Wächter ar fi isbutit să încheie un acord mai favorabil pentru Germania decât cel semnat la 4 noemvrie, atunci presa și opinia publică l-ar fi ridicat în slavă. Poporul, mulțimea nu vrea să știe de cauze, se uită numai la efect.

Dar făcând abstracțiune dela greșeala săvârșită de guvernul german și considerând pur și simplu criza în sine, putem spune că poporul german a suportat destul de greu această criză.

Finanțele germane s'au dovedit slabe, cu baze prea puțin solide, în criticele zile din septembrie trecut, când războiul era să izbucnească. Ne aducem aminte ce panică izbucnise la bursele din Germania în acele zile; cum alerga publicul să-și retragă capitalurile depuse la bănci.

Factorii de producțiune n'au fost nici ei cruțați de această criză. Agricultură și industrie au suferit pedici. Este adevărat, că agricultura a avut de suferit din cauza secetei, dar nu e mai puțin adevărat, că tranșacțiunile și chiar munca agricolă au suferit stânjenitor din cauza crizei marocane. Cât privește industria, ea a încercat pierderi din cauză că, având în vedere situațiunea politică externă turbure a imperiului, marile syndicate ale oțelului și ale cărbunilor nu s'au reînnoit la timp.

Să vedem acum, cum au suportat criza factorii politici, factorii puterii în stat. Nici ei n'au rămas îndemni. Guvernul a pierdut mult din autoritatea sa. Armata, care părea invulnerabilă în prestigiul și forța ei, a trebuit să sufere o mulțime de critici, dintre cari multe adevărate. Diplomația a fost așa zicând terfelită de presă și de opinia publică și putem spune că cu drept cuvânt, căci dintre toate ea s'a dovedit mai slabă și incapabilă.

Nici odată poate poporul german n'a avut mai puțin respect de guvernul său și de toți bărbații din capul imperiului, ca acum. Nu mai vorbim de șefii guvernului: Bethmann-Hollweg și Kiderlen-Wächter. Nici împăratul Wilhelm II n'a fost cruțat.

Nu de mult i se imputa acestui împărat, că este prea vehement, că ține discursuri nepregătite în cari spune... prostii, că se lasă târât de temperamentul său. Acum din potrivă i se reproșează, că a fost lipsit de energie; că s'a dovedit fricos în momentele mari, decisive. Și poate, că cu dreptate. Căci este sigur, că împăratul Wilhelm II. s'a dovedit tare în discursuri și lipsit de tărie în momentele istorice...

Vedem prin urmare, că criza marocană a făcut să scază, în interior, prestigiul conducerii germane și a dovedit, că

poporul lui Bismarck este mai puțin solid decât cum se credea.

Dar cauzele nervozității și a nemulțămirei pe cari le-a dovedit acest popor sunt nu numai politice dar și economice și mai ales economice.

Germania este suprapopulată și acest fapt provoacă implicit *scumpirea traiului*. Mii de familii în fiecare an trebuie să ia lumea în cap și să-și încerce norocul în colonii, căci acasă nu mai au din ce trăi. Poporul german suferă, fiindcă nu mai are debușuri pentru forțele sale vii. Și fiindcă suferă este nemulțumit.

Nemulțumirea aceasta se traduce prin nervozitatea și lipsa de tărie sufletească, pe cari le-am putut constata la neamul german în decursul crizei marocane. Sunt straturi sociale, cari cred, că răul suprapopulației și cel al scumpetei traiului nu se poate sana decât într'un chip: printr'un război. Partizanii războiului cred, că Germania victorioasă va pune mâna pe mai multe colonii, mai bune decât cele actuale, cari vor putea servi ca mari debușuri pentru suprapopulația germană.

Bun. Detractorii războiului se întreabă însă: ce se va întâmpla, dacă Germania va eși învinsă, iar nu învingătoare, din acest război. O înfrângere ar fi fatală, ar însemna poate peirea acestui stat, căci poporul german s'ar întoarce împotriva guvernului și a păturilor conducătoare, pe cari le-ar învinui, că au fost cauza dezastrului. Cine știe ce s'ar întâmpla atunci?

Iată argumentele celor două mari tabere din Germania. Nici partizanii războiului și nici adversarii lui nu sunt stăpânii situației, ci din lupta lor se naște un echilibru de forțe care menține statul-quo. Dar acest status-quo nu e decât o situație, care nu poate dura la infinit.

Criza anglo-germană. Ne-am ocupat zilele trecute cu ședința memorabilă de luni din camera comunilor și am reprodus mai multe păreri din presa puterilor interesate asupra declarațiilor lui Edward Grey.

Valurile ce le-au stârnit acestea în opinia publică din Europa întreagă nici acum nu s'au liniștit. Zilnic se fac desvăliri noi despre fazele prin care a trecut criza anglo-germană, ce plana amenințătoare asupra păcii europene.

Mai multe ziare franceze pun întrebarea, pentru ce nu s'a publicat convenția secretă dintre Anglia și Germania, încheiată în 1898? În senzul acestei convenții Portugalia declară că e aplicată să cedeze Angliei colonia Angola, asigurându-i Germaniei întâietatea dreptului de răscumpărare. Întrebarea e acum, mai există astăzi convenția asta ori ba?

Ziarul englez *Pall Mall Gazette* vorbind despre șvonul, că Anglia ar fi propus la timpul său Germaniei prin secretarul de stat de atunci al ministrului englez de colonii, Chamberlain, împărțirea Marocului, — scrie:

„La sfârșitul lunii octombrie a anului 1899, cu prilejul unei vizite a prim-ministrului de atunci Salisbury la împăratul Wilhelm și la principele Bülow, cari petreceau pe timpul acela în Londra, acest din urmă i-a făcut lui Salisbury propunerea concretă, ca Anglia să se alăture la tripla alianță. Salisbury a răspuns, că Anglia ar fi aplicată

să înceapă tratative cu privire la mai multe puncte ce ating chestiunea aceasta, dar absolut deloc nu poate risca un război, care n'ar aduce nici un folos intereselor sale. Bülow a încercat apoi să convingă și pe Chamberlain despre situația favorabilă ce ar câștiga-o Anglia, alipindu-se la tripla alianță, dar a primit tot răspuns evaziv.

Cu o lună mai târziu Chamberlain a revenit la propunerea lui Bülow în discursul ce l-a rostit în Leicester, înstrunând coarde și mai amicale decât odinioară Bülow. Dar acum era prea târziu, deoarece Bülow, ținând cont de opinia publică germană care era burofilă, a primit cu răceală apropierea lui Chamberlain.

În discursurile ce le-au rostit ambii miniștri în anul 1902, în locul glasului prietenesc de odinioară, se atăcau reciproc cu cea mai mare ură și patimă. Asupra împărțirii Marocului nu s'a mai revenit. Zvonurile privitoare la împărțire sunt lipsite deci de orice temei.

În cercurile bine informate din Berlin se susține că, cancelarul Bethmann Holweg și ministrul de externe Kiderlen Wächter vor mai avea odată prilejul înaintea închiderii Reichstagului să precizeze atitudinea guvernului german față de evenimentele din ultimul timp și să aducă în—discuție discursul lui Grey.

Se afirmă apoi, că ministrul de război al Angliei care este *persona grata* a împăratului Wilhelm va fi invitat de Crăciun la Berlin, și că va intra cu acest prilej în legătură cu factorii conducători în vederea unui acord colonial anglo-german.

Situația în Austria. Evenimentele din ședința de mercuri a camerei austriace se comentează viu atât în presă, cât și în cercurile parlamentare. Deputații germani, atât liberalii cât și creștin-socialii, caută să arunce întreaga vină a incidentului de mercuri pe deputații cehi, iar aceștia acuză, din partea lor, pe ministrul Hohenburger cu provocarea scandalului.

Fruntașul deputat ceh Kramarz protestează cu toată hotărârea în contra propunerii, că scenele petrecute în parlament ar fi fost provocate de cehi, ba ce e mai mult, că aceștia le-ar fi pregătit cu zile înainte. Că expresia „Boemia germană” a stârnit un resenz așa de mare în sânul deputaților cehi, este a se atribui împrejurării, că cuvintele acestea au fost rostite chiar de ministrul de justiție, dovadă, cât de urgent e sistemul lui Hohenburger la poporul ceh.

„Evenimentele de ieri, — zice Kramarz, — de sigur nu au ameliorat într'un mic situația politică. Se ia la cunoștință, că prin astfel de apucături nu vor putea abate pe deputații cehi dela calea apucată și nu-i vor putea teroriza să înceteze de a-și servi interesele națiunii lor”.

„Neue Freie Presse”, ocupându-se la loc de frunte cu scandalul de mercuri, spune că acesta a avut o influență dezastruoasă asupra mersului tratativelor de pace germano-boeme. Acestea au trebuit să fie numaidecât întrerupte, deoarece în atmosfera nefavorabilă ce s'a creiat prin scenele de alaltăieri, continuarea ar însemna lipsă de tact și prevedere din partea ambelor părți interesate. Reînceperea tratativelor în dispoziția de astăzi nu inspiră nădejdi prea mari.

Schimbări în Persia. Primul ministru al Persiei, Samsaxes Saltanek, după ce cu mare greutate și-a format guvernul, a reușit să câștige pentru programul său și adunarea națională. Aceste succese însă nu vor putea aduce Persiei pacea internă.

Rusia are tot interesul să mențină cel puțin și să atâte pe cât se poate neînțelegerile din Persia

ca să poată pescui în turburele, care nu acum pentru primadată îl cantă. Acum când Persia cu adevărată renunțare de sine s'a supus tuturor pretențiilor cuprinse în ultimul, Rusia voeste și mai mult.

Reprezentantul Rusiei în Teheran a prezentat azi guvernului Persiei un nou ultimatum în care cere ca în timp de 48 ore consilierii finanțari Morgan Shuster și Le Cofreux să-și părăsească posturile. În cazul când guvernul nu va primi ultimatumul acesta ca și pe cel dintâi, trupele rusești din Restben vor porni spre Teheran.

Scopul vădit al Rusiei e ocuparea părții de nord a Persiei. Spre acest scop ea va întrebuința toate mijloacele de care dispune.

Provocările poliției secrete rusești în Dumă. St. Petersburg, 30 noembrie. D. M. Macarov, ministru de interne răspunzând unei interpelări privitoare la rolul poliției politice în afacerea atentatului din Kiew, a declarat că ar fi o nebunie a se crede, că Bagrov ar fi fost provocat la asasinarea primului ministru de alte persoane decât de proprii săi camarazi.

Bagrov poate să fie numit trădător, dar nu provocator.

Revelațiile presei revoluționare străine sunt opera unor oameni cari voiesc să provoace dezordini în Rusia. Dar s'au luat toate măsurile împotriva acestor oameni.

În ce privește răspunderea funcționarilor polițienești din Kiew, ne vom pronunța după ancheta senatorială își va da raportul.

Ministrul a adăugat, că condamnă în chip absolut orice provocare. D. M. Gutschkoff, s'a pronunțat pentru reorganizarea radicală a poliției. Dacă guvernul, a spus oratorul, e hotărât să urmărească această cale, întregul popor rus va fi cu el.

Finanțele Turciei — și bugetul armatei. majorarea taxelor vamale. Nail bey ministru de finanțe al Turciei a ținut în camera otomană un discurs, din care se prevede, că cu toate neajunsurile îndurate de regimul june turc în acești 3 ani de când guvernează țara veniturile statului nu au încetat de a spori.

Aceasta este explicabil, dat fiind, că acum nu se mai comit abuzurile revoltătoare de altădată.

O afirmare însemnată a ministrului este mărturia lui, că în Turcia nu există un serviciu statistic. Vămile, deși încredințate de trei ani direcțiunii unui englez, nu posed serviciul statistic necesar spre a putea prezenta în fiecare moment compturi.

Ministrul a relevat faptul, că nu se inspectează diferitele servicii normale, mai ales cele din provincie, cari funcționează în chip ideal.

O altă declarație a ministrului este aceea privitoare la conflictul său cu ministrul de război generalul Mahmud Şefket paşa. După cât rezultă din declarația sa, acest conflict, în urma căruia bugetul ministerului de război a fost redus cu peste 20 de milioane cor., nu e încă terminat, ministrul de finanțe a spus, că nu va consimți cu nici un chip la acordare de noi credite pentru armată, chiar dacă Mahmud Şefket ar cere-o în modul cel mai stăruitor camerei.

Nail bey socoate, că în curând se va ajunge la echilibrarea bugetară, cu condiție însă, ca să se poată aduce un mic spor la taxele vamale de astăzi ceea ce depinde de consimțământul marilor puteri.

Decamdată acest consimțământ lipsește.

M. BRAUN

magazin de haine bărbătești și copii
Arad, strada Jozsef-föherceg 3.
(viz-a-viz de statua lui Kossuth).

Mare depozit spre ales. — Prețuri ieftine. — Despărțământ deosebit pentru comande după măsură.

Răspuns la răspunsul Tribunei

Răspunsul, cel-dă acum din nou articolelor mele din urmă, „Tribuna“, amestecă iar o mulțime de invective personale. Am zis, că nu las să alunece *chestia principială* pe tărâmul personalităților. Rămân deci credincios acestui punct de vedere al meu și evit și de astădată a reflecta la personalități. Tot din acest motiv amân deocamdată răspunsul meu la articolul „Tribunei“: „Există ori nu club comitatens în Arad?“, la care articol nesmintit vom reveni. Trebuie să recunosc, că acum, în sfârșit „Tribuna“ este *silită* să se pronunțe și în *meritul* afacerii.

Eu am zis și zic, ceea ce am dovedit și pot din nou să dovedesc, că „Tribuna“ a spart solidaritatea partidului național român și deci în consecvență solidaritatea națiunii române din Ungaria și Transilvania. „Tribuna“ a afirmat și afirmă, *fără să poată dovedi*, că eu aș fi spart această solidaritate. La acuza aceasta, fără nici un temei, eu am oferit înlăturarea acestei piedeci prin jertfirea persoanei mele.

Să rămână deci controversa aceasta, cum zice „Tribuna“ indecisă între noi și să procedăm mai departe la căutarea mijloacelor pentru restabilirea solidarității naționale.

Spre a oferi publicului românesc punțina de a judeca chestiunea în perfectă cunoștință de cauză reproduc *intocmai* declarațiile „Tribunei“, care își fixează credințele sale asupra acestei afaceri în următoarele 5 puncte:

1. Noi n'am spart solidaritatea și nu umblăm să formăm alt partid, cum insinuă în mod temerar d. Goldiș în numărul de azi, ci am fost totdeauna și suntem credincioși programului și partidului nostru național, dovadă munca și sacrificiile noastre dinainte și dela izbucnirea conflictului încoaci, dând sprijinul nostru la adunările populare chiar și când acestea au fost prefăcute în prilejuri de calomnii și insulte, la adresa noastră;

2. N'am spart noi pacea și solidaritatea ci d. Goldiș și conșoții, cari au voit să ne scoată din partidul părinților noștri și ne-au declarat de trădători, profitând de felonia trădătorului Vasile Mangra, pe care noi l-am executat mai fără cruțare;

3. Vrem pacea și solidaritatea partidului național, dovadă că li-am oferit-o la Cluj și la toate ocaziile, li-o oferim și acum, pentru că scopul nostru este consolidarea și întărirea partidului și pentru acest scop, am mai spus-o odată, aducem și am fi adus dintru început, dacă ni-s'ar fi cerut, chiar și acele convingeri ale noastre, pe cari domniile lor nu vor ori nu pot să le înțeleagă;

4. Ca să se înfăptuiască însă această pace, trebuie să se facă un restituit în integritate a stărilor dinainte de izbucnirea conflictului în partid, care are drept consecință mutarea „Românului“ din Arad, și recunoașterea ziarului „Tribuna“ în rând cu celelalte organe de ziar al partidului național, pe care l-a servit totdeauna cu credință, cu sacrificii de bani și de sânge și pentru care nu i-se cuvine stigmatizare, ci recunoștință din partea fiecărui român și mai ales din partea comitetului național, pe care l-a susținut și n'are dorință mai fierbinte decât să-l poată susține și de aici înainte în toate acțiunile sale pentru triumful cauzei românești.

5. Poate d. Goldiș să primească aceste condițiuni onorabile, drepte și binecuvântate, și poate aduce și domnia sa, nu persoana sa, ci ura sa, resentimentele sale, răsbunările sale pe altarul acestei păci, care este pacea adevărată, fără nimicire de oameni și instituții, fără învinși și fără învingători, atunci pacea e făcută, în caz contrar vorbele d-sale rămân vorbe goale, simple apucături și fătărnicii, cu cari ar vrea să-și poată justifica mai departe acțiunea nefastă începută într'un ceas nenorocit.

Acesta e cuvântul nostru la chemarea d-lui Goldiș!

În fața acestor declarații ale „Tribunei“ eu răspund următoarele:

Eu pot să primesc o singură condițiune, aceea care se referă la persoana mea. Diferendul nu există între mine și între „Tribuna“, ci între comitetul național și între gruparea Tribunei. Asupra acestui diferend nu pot decide eu, căci nu am dreptul acesta, ci poate decide exclusiv numai comitetul național. „Tribuna“ deci trebuie să se adreseze cu ofertul ei de pace la comitetul executiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania.

Dacă „Tribuna“ spune adevărul zicând că de dragul păcii este în stare să aducă jertfă chiar și „convingerile“ ei, pe care alții nu vreau ori nu pot să le înțeleagă, atunci, așa cred, atât mai ușor va putea să aducă jertfă acestei dorite păci, lucruri, cari sunt mult mai de puțină valoare, decât „convingerile“.

Să roage deci „Tribuna“ pe președintele comitetului național, d. Gheorghe Pop de Băsești, ca să convoace ședința plenară a comitetului spre a decide în cauză. „Tribuna“ să primească concluzul, pe care îl va aduce în cauză comitetul național, să se supună lui fără ezitare. Nu știu cum ar avea să sune acest concluz, dar declar din capul locului, că eu mă voi supune. Sunt sigur, că comitetul național va afla o soluțiune, care va esclude posibilitatea creierii unei astfel de situațiuni, în care unii să se poată simți învinși și alții învingători. Promit sărbătorește, că persoana mea nu are să fie piedica înțelegerii, căci eu numai atunci mă voi simți învingător, dacă se va restabili solidaritatea partidului național român. Voi fi fericit dacă jertfirea persoanei mele va putea să contribuie la acest mare bine al neamului nostru.

Va trebui însă și „Tribuna“ să se supună *necondiționat* concluzului, pe care îl va aduce comitetul, căci așa pretinde *disciplina de partid*, fără de care solidaritatea nu poate să existe.

Comitetele, ca și oamenii, sunt trecătoare. Se poate, ca în locul comitetului de acum să vină în curând un comitet din oamenii „Tribunei“ și noi toți, cari suntem sinceri aderenți ai partidului național român, vom avea datorința națională să dăm ascultare *necondiționată* și acelui comitet, căci solidaritatea națională este singura noastră putere, care ne poate oferi posibilitatea luptei cu succes împotriva dușmanilor noștri seculari.

Dacă însă „Tribuna“ nu va apela la comitetul național, ori apelând la acel comitet nu se va supune hotărârii lui, atunci „Tribuna“ ea singură produce din nou dovada, că nu voiește restabilirea solidarității naționale, ci voiește *spargerea partidului național*, ceea ce, repet, este identic cu *tradarea națională*.

„Tribuna“ are deci din nou cuvântul.

Vasilie Goldiș.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?“

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

O inițiativă laudabilă a aviatorului Aurel Vlaicu

Inginerul român Aurel Vlaicu, constructorul primului aparat românesc și cel dintâi pilot format în România, a luat inițiativa de a face să se organizeze până la finea acestei luni — dacă vremea va fi prielnică — un meeting de aviațiune pentru închiderea campaniei acesteia și al cărui produs să fie pus la dispozițiunea constructorilor români, d-nii T. Brumărescu, Corneliu Marinescu și Henry August pentru a le înlezni desăvârșirea construirii aparatelor inventate de ei.

În acest scop aviatorul Vlaicu se oferă a face la locul ce se va stabili, o serie de zboruri pentru a căror însemnătate el pune cheazășie tot interesul ce are, de a stabili cu această ocaziune recordurile de cari este susceptibil noul său aeroplan.

Organizatorii lui speră să obțină și concursul autorităților și al instituțiilor române de cari ar depinde răsădă deplină a acestei reuniuni.

E probabil, că la acest meeting vor participa și excelenții piloți militari români, cărora generosul inițiator le-ar propune, — spre a mări interesul meetingului — o încercare de comparațiune a vitezei monopanelor „Bleriot“ cu aceea a monopanelor lui, căruia recente modificări i-ar fi dat, se zice, o superioritate oarecare din acest punct de vedere.

În tot cazul nu ne îndoim că direcțiunea atelierelor aerodromului dela Chitila nu va pierde această frumoasă ocaziune de a încuraja pe constructorii români — dând în același timp prilejul de a se arăta în public tinărului și curajosului pilot Poly Vacas, atât de popular în urma raidului său București-Roman.

Nu există îndoială că numai astfel organizat, meetingul proiectat de aviatorul Vlaicu va putea obține succesul moral și material pe care în mărișimă lui îl dorește colegilor săi.

De aceea felicităm din toată inima pe d. inginer Aurel Vlaicu pentru gestul cavaleresc dovedit cu această inițiativă și îi urăm atât lui cât și beneficiarilor organizatori tot succesul de care au nevoie.

Din parte-ne vom fi pe deplin satisfăcuți să putem înregistra acest succes cu atât mai mult, cu cât el ar constitui și o demonstrare generală a rezultatelor obținute de aviațiune la noi în țară în cursul acestui an.

Din ultimele informațiuni ce am cules, reiese că acest meeting va fi probabil fixat pentru 27 noemvrie v., această dată oferind vecinătatea unei sărbători naționale și deci posibilitatea unei amănări cât mai scurtă, pentru cazul când ploaia sau un vânt prea tare ar împiedeca ieșirea aparatelor la ziua fixată.

Răsboiul italo-turc

Situația turcilor în Bulgaria. — Flota italiană dispărută din Arhipelag? — Un vapor italian în fața insulei Thasos. — Turcia mută reședința Tripolitaniei. — Un detașament italian făcut prizonier. — Cruzimile arabilor. — Presa italiană și anexarea Tripolitaniei.

Știrile sosite astăzi despre acțiunea de pace a puterilor dovedesc, că de astădată la Constantinopol s'au întreprins pași mult mai serioși ca de altădată. Primejdia conflictului balcanic, se vede, îndeamnă puterile la o acțiune mai serioasă și el cantă acum bazele, pe cari s'ar putea începe tratativele.

Puterile sunt convinse despre aceea, că Poarta cu nici un preț nu se va învoi să piardă Tripolisul și Cyrenaica. O revoluție în Turcia ar rezulta complicații mult mai serioase, decât neliniștirea statelor balcanice. Deci, dacă puterile socotesc sosită vremea să întreprindă pașii necesari pentru a se încheia pacea, atunci de bună seamă ele sunt convinse despre aceea, că și la Roma se

invoesc bucuros pentru a se încheia o pace cinstită.

Astăzi au sosit știri puține de pe câmpul de luptă. Cele mai multe dintre ele relatează despre cruzimile selbatice ale arabilor. În oaza dela Tripolis s'au întâmplat lucruri groaznice. Triburile aproape selbatice de aci au maltratat pe bieții prizonieri italieni cu o cruzime indiscripțibă.

*

După o telegramă din Constantinopol, Anglia ar fi asigurat Poarta, că va protesta contra oricărei acțiuni italiene în apele turcești. Știrea aceasta însă n'a fost confirmată încă oficial și probabil ea va fi tot așa de falsă, ca și telegrama de deunăzi care anunța, că Anglia nu va suferi acțiunea flotei italiene în Marea Roșie. Vasele italiene aparținătoare flotei dela Erithrea chiar astăzi au început bombardarea forturilor dinaintea Perimului și orașul Mocca.

Situația turelilor în Bulgaria.

Sofia. — Deputații turci din parlamentul bulgar, în număr de 12, au înmănat un memoriu guvernului bulgar.

Prin acest memoriu deputații cer îmbunătățirea situației coreligionarilor stabiliți în Bulgaria și propun diferite reforme, între cari sunt următoarele:

Să fie numiți 12 subprefecți turci în județele Bulgariei; salariile învățătorilor turci să fie sporite; deasemenea să fie mărite subvențiile ce acordă statul bulgar școlilor turcești din regat; să se înființeze un liceu turcesc la Șumla!

Flota italiană dispărută din Arhipelag!

Constantinopol. — Patru torpiloare turcești cari au ieșit din Dardanele au cercetat până la o anumită distanță Arhipelagul fără a descoperi vre-o urmă despre flota italiană.

Un vapor italian în fața Insulei Thasos.

Constantinopol. — De ieri încrucișează în fața insulei Thasos, un vas de război italian!

Insula Thasos a fost cedată kdivului din Egipt și populația ei e alcătuită în mare parte de greci.

Turcia mută reședința Tripolitanelei.

Constantinopol. — Intreg vilaetul Tripolitanelei, afară de câteva puncte ocupate de italieni, aflându-se sub administrațiunea efectivă a Turciei, Poarta a decis ca până ce italienii vor fi siliți a părăsi orașul Tripolis să așeze reședința vilaetului într'un alt oraș și să invite puterile a deplasa în mod provizoriu și reședința consulatelor. Această decizie va fi executată în curând.

Un detașament italian făcut prizonier

Constantinopol. — Ziarul „Yeni Gazeta” află că un detașament italian a fost făcut prizonier în apropiere de Tobrouk.

Trupele turcești au pus mâna cu acest prilej pe două mitralieze.

Cruzimile arabilor.

Roma. — Deputatul de Felice telegrafiază din Tripolis lui „Giornale d'Italia”: În curtea unui mare proprietar din Henni am văzut un tablou îngrozitor. Aspectul

teribil m'a înspăimântat. Arabii au îngrădădit în curtea aceasta pe răniții și prizonierii italieni din lupta dela 23 nov. *Pe foarte mulți i-au răstignit pe cruce, li-au scos ochii bătându-i cu cuie în frunte.* Intreagă curtea era plină cu cadavre mutilate și îmbucătățite și numai după uniformă le-am putut cunoaște, că sunt italieni. Arșița soarelui uscăse cadavrele total.

Presa italiană și anexarea Tripolitanelei.

Roma. — „Tribuna” din Roma, răspunzând criticilor formulate de „Neue Freie Presse” în chestiunea anexării Tripolisului spune, că proclamațiunea italiană cuprinde o afirmare lămurită și precisă a voinții absolute a Italiei de a stabili definitiv stăpânirea sa asupra acestei provincii.

„Tribuna” relevă faptul, că Italia a hotărât să puie Tripolitania sub absoluta sa suveranitate, fără a primi nici o limitare, restricțiune sau o altă calificare de nici un fel.

Italia va continua lupta până când această țintă va fi atinsă chiar dacă războiul ar trebui să dureze mai mulți ani în șir.

CORRESPONDENȚE

DIN ITALIA

Milano

28 nov. 911.

România și contrabanda de război. — Material de război trimis mai întâi la Constanța și apoi imediat transportat la Constantinopol. — Probabilitatea unei acțiuni a Italiei în marea Egee și blocul Dardanelelor. — Regăsirea Madonnei della Stella; nostimul vis al directorului muzeului San-Marco.

Ziarele de aici publică în numărul de azi — sub titlul „România și contrabanda de război” o corespondență a trimisului lor din Filippopoli în care afirmă că mari cantități de material de război ajung la Constantinopol pe mare — transportat de vapoare ce port bandiere de diverse națiuni și cari în aparență sunt destinate porturilor bulgărești, rusești și mai cu seamă românești.

Precizează chiar că acum în timpul din urmă un vapor al companiei Messageries Maritimes — încărcat cu material de război — din Marsilia și declarat că se îndreaptă spre Constanța, refuză în mod efectiv ca să descarce la Constantinopol și îl descarcă la Constanța de unde cu un alt vapor, fură transportate imediat la Constantinopol.

Acest fapt e foarte viu comentat și criticat aci, cu atât mai mult, cu cât — scrie corespondentul „Secolului” — pare că România trece peste limite, în aceste și alte înlesniri făcute turcilor.

*

Se discută cu aprindere probabilitatea unei acțiuni energice a Italiei și în special asupra unei eventuale blocări a Dardanelelor — și a dificultăților ce s'ar crea — mai ales puterilor neutre.

Puterea care stabilește blocul are dreptul de a captura și a confisca toate navele cari ar încerca să-l rupă; în acest caz însă e nevoie să se observe două condițiuni: prima, ca blocul să fie notificat tuturor puterilor neutre și a doua, ca blocul să fie eficace — adică ca portul ce e blocat de exemplu, să fie închis ca într'un lanț de nave așezate la mică distanță una de alta, așa încât să fie absolut imposibil trecerea vre-unei nave prin mijlocul lor; căci dacă blocul e ineficace, nu e legal.

După cum s'a văzut însă, blocul e puțin probabil, căci în mod oficial Italia, a răspuns Rusiei că până acum, n'are intențiune a bloca strâmtoarea —; aceasta în privința primei condițiuni, aceea

a notificării blocului. În privința celei de a doua condiții a eficacității pare iarăși puțin probabil, căci Dardanelele, nu sunt un port, ci una din strâmtoarele traficului maritim internațional cum e și Gibraltarul sau Suez. Dacă Dardanelele ar da acces numai porturilor turcești atunci desigur — o acțiune a Italiei, în acest senz, ar fi și legală și eficace; cum însă Dardanelele dau acces și porturilor din marea Neagră — porturi neutrale ca Constanța, Varna, Odessa, desigur că nu va putea împiedeca navele îndreptate către aceste porturi.

Spuse acestea însă, nu se poate înlătura ideea — sau mai bine nu se poate spune că e nefondată o apropiată acțiune în marea Egee.

Sunt multe indicii, cari induc la credința că Italia ar fi în ajunul unor importante evenimente.

*

Relativ la „Madonna della Stella” furată și apoi găsită la un individ necunoscut — ziarul Nazione istorisește cum profesorul Carocci, directorul muzeului San Marco de unde faimosul tablou fu furat, după atâtea ore de grijă de nedescris, a fost victima unui somn. Deșteptat în timpul nopții de către agenți polițieniști ca să constate în birourile politice că tabloul regăsit era autentic și nu vre-o copie — și după ce cu multă bucurie constată autenticitatea tabloului, profesorul se reîntoarce acasă și se culcă. Câteva ore după aceasta — către orele 5 dimineața, se reîntoarce la poliție aducând o copie în locul adevăratului tablou. Ceru din nou să vadă pe Madonna della Stella și în fața figurilor speriate ale agenților, răsuflă liniștit zicând: — A! bine că-i așa, e chiar tabloul! Atunci au înțeles agenții, că în urma oboselii și a emoțiunii zilelor trecute, profesorul când adormi din nou, visă că se afla în fața tabloului cu alți agenți și că descoperise că e o copie tabloului găsit și nu originalul — și nu se convinge de acest lucru de cât la a doua înfățișare a tabloului.

Anty.

DIN ȚARĂ

Bănat-Comloș

— 29 noemvrie.

Existențe ciudate. — „Primenire” pretutindenea. — Candidați de deputat la congres. — Câteva întrebări.

Privind prin prizma obiectivității sbuciumul neconținut al vieții de toate zilele, adeseori avem prilejul neplăcut să vedem figuri nedeslășite, sinistre chiar, svârcolindu-se ca să se ridice cu orice preț la suprafață. Întâlnim mereu existențe obtuze, uneori extravagante dar în orice caz ciudate, cari pierzând dreapta judecată nu pot, ori nu vreau să-și înțeleagă rostul pe acest glob de lut. Cu o îndărătnicie neînchipuită se sbat în valurile puterice ale vieții publice să puie mâna pe vre-o scândură cu ajutorul căreia să plutească mai sigur spre țința visului lor de mărire. Sbuciumul lor desnădăjduit, repugnant la început, după un timp oarecare ni-se pare mai mult ridicol și gesturile acestor fanteziști nemângăiați nu mai pot stârni în sufletul nostru decât oroare ori compătimire, văzându-i așa de neputincioși și lacomi.

E afară din cale dureros faptul, că numărul acestor nenorociți visători de mărire și deșertăciuni lumești ce nu stau în nici un fel de raport cu forța lor intelectuală, crește mereu. În timpul mai recent aceste existențe cu puține scrupule au năpădit toate terenele vieții publice și dau asalt întetăit tuturor pozițiilor mai expuse, muncindu-se cu sfortări ridicole să dea brânci celorce și-au împlinit totdeauna cu sfințenie datoria față de neam și societate, ca să-și facă loc sieși. E acesta un simptom afară din tale trist al vieții noastre publice.

Presa e asediată în parte de existențe obscure fără garanție morală, care cu tupeu extraordinar, propriu unor oameni fără înțelegerea reali-

Numai pe proprietarii mici
din suburbiul Aradului îi poate interesa că în str. Kasza Nr. 3 și 9 avem un depozit bogat de

țevi de beton
acomodate pentru canalizarea ce se află acum în curgere. Prețurile cele mai convenabile.

PEPOLI și ÉBERLEIN
intreprinzător de zidiri betonice.

Telefon Nr. 675.

tății, cearcă așa zisa „primenire“ a forțelor, amăgind și zăpăcind opinia publică cu fraze sterpe, confuze și bombastice.

Acum se pare, că „primenirea“ a devenit ade-vărată epidemie, trecând din coloane de ziar în mâinile clandestine ale unor „regeneratori“ aventurieri, cari cearcă să seducă masa mare, cinstită a poporului, amestind-l cu promisiuni vagi, dar frumos sunătoare.

La noi în protopopiatul Bănat-Comloșului, tocmai la frontiera pururea periclitată a românismului, s'a ivit cu ocaziunea alegerii unui deputat mirean la congresul național bisericesc, o celebritate necunoscută până acum în cercuri românești, un bărbat „providențial“, un domn, anume Luczay Liviusz dr. Acest domn „primenitor“ și dânsul, care la recente alegeri parlamentare a făcut servicii de cortez neobosit candidatului guvernamental, ce s'a gândit, ce nu, — a candidat și d-lui la deputăția pentru congresul național-bisericesc față de cunoscutul și de toți apreciatul avocat, dr. Nestor Oprean, care în decursul atâtor ani a dat dovadă despre aptitudinile sale distinse, inerente unui adevărat reprezentant în cea mai înaltă corporațiune bisericească.

Acest domn Luczay a ținut să soliciteze sprijinul preoțimei și a învățătorimei într'un lung apel-program, promițând apărarea și salvarea școalelor periclitare și introducerea unui curent nou în congres, întru întărirea statului preoțesc.

Să-mi dea voie acest domn, care are cutzanța să facă asemenea promisiuni riscate, fără să cunoască măcar autonomia bisericeii noastre, să-l întreb: 1. Cum înțelege domnia sa apărarea școalelor, susținând cu toate forțele sale candidatura unui deputat din partidul muncii, care a acceptat în programul său ideea statului unitar maghiar?

2. Cum se face, că tocmai candidatura domniei sale, care făgăduiește salvarea școalelor, ameliorarea situației învățătorilor și emanciparea preoțimei, e sprijinită de administrație (în mod privat, ce-i drept) față de contracandidatul său dr. Nestor Oprean?

3. Oare sprijinul acesta să fie emanat pur din simpatia ce i-o păstrează domniile dela administrație?

Această atitudine favorabilă a administrației, care dealtăcum n'are nici un amestec în afacerile noastre bisericești, se poate explica în diferite chipuri: 1. Ori este vre-o înțelegere la mijloc, prin care cortezul guvernamental, tinde mână de ajutor stăpânilor săi pentru a sparge bună înțelegerea ce stăpânește masa poporului;

2. Ori se explică — într'un caz mai bun — prin încrederea ce o au acești domni față de credinciosul lor satelit; 3. ori, în cazul cel mai bun, sprijinul administrației, mai bine zis a domniilor dela administrație este o recompensare a oboselilor d-lui Luczay, dela alegerile parlamentare.

În orice caz, d. Luczay ar fi făcut mult mai corect să-și fi dovedit prin fapte, hărnicia, intențiile bune în cari până azi ne putem îndoi și sentimentele sale de român bun și credincios fiu al bisericeii, și abia după ce a reparat în felul acesta multe poticneli comise în scurt timp, decând și-a inaugurat activitatea de avocat, avea oarecare îndreptățire să apeleze la încrederea obștei românești, care nu poate însăfășit încredința interesele bisericeii decât unui bărbat probat, cu deplină garanție morală.

Fănel.

Beclean

— 26 nov. n. 1911.

Mare zi de sărbătoare a avut Becleanul în 26 nov. Azi s'a pus temelia despărțământului Astei. Ședința s'a ținut în sala spațioasă a școalei române. Delegatul comitetului central d. dr. Liviu Micșa adv. în Dej, deschide ședința la orele 1½ d. a. cu o vorbire ocazională, în care arată cu multă căldură scopul măreț care îl urmărește Astra, și după ce desfășură munca rodnică săvârșită în decursul unui jumătate de veac de existență a acestei societăți, îndeamnă publicul de față să îmbrățișeze și susțină noul despărțământ. D-lui delegat îi răspunde în numele românilor din acest ținut insufletitul avocat dr. Aurel Juga, rugând totodată pe d. delegat să transmită comitetului Astei recunoștința publicului român din jurul Becleanului pentru acest nou izvor de viață românească. D. delegat mulțumește pentru cuvintele frumoase vorbitoare, iar publicului

de față pentru entuziasmul său. Se numește apoi notar adhoc d. dr. Aurel Juga, iar cassar adhoc d. Petru Chirtop inv. în Beclean. S'au înscris 13 membri ordinari și 13 ajutători, încasându-se suma de 156 coroane, ceea ce e un rezultat neașteptat. La propunerea d-lui Ilie Blaga, harnicul preot din Chetiu, se alege cu aclamațiune de președinte vrednicul medic cercual al nostru dr. Iulian Chitul; iar în comitet dr. Aurel Juga, dr. Octaviu Pavelea, ambii adv. în Beclean, protopopul ortodox rom. Teodor Cotuțiu din Diug și valorosul preot Ioan Botean din Nușfaleu. D. delegat în termeni elogioși salută

pe președinte și comitet. Vorbirea de program a d-lui președinte, un cunosător al trebuințelor noastre culturale, sanitare și sociale, a justificat în totul norocoasa alegere săvârșită de membrii noului despărțământ. În cuvântarea sa d. dr. Iulian Chitul combate cu multă convingere alcoolul cu toate urmările lui și îndeamnă pe părinți a-și da copiii la negoț și la meserii. Cere concursul tuturor voitorilor de bine și îndeosebi preoților noștri; mulțumește d-lui delegat pentru cuvintele, cu cari l-a salutat și pentru osteneala săvârșită la întemeierea despărțământului.

Reportor.

Litere - Arte - Științe

VISĂTORII.

Copii nebuni sunt visătorii
Și 'n visurile fără frâne
Ei nu-și prea bat sârmanii capul
Ce le-o aduce și lor „mâne“.

Iși socotesc a vieții zile
Între garafă și pahare
Și sufăr de-atâtea chinuri,
Dar nu spun nimănui ce-i doare.

Cu sărăcia doar au treabă
De alte 'n lume nu le pasă
Și 'n visurile lor albastre
Stau cu crăieșele la masă.

A. Cotruș.

Teatrul Național

0 premieră și două reluări

D. Al. Simionescu scrie teatru pentru prima dată, iar d. Emil Nicolau e, pe cât știu, la a treia piesă. Ca și în celelalte două, în această din urmă lucrată în tovarășie, ne apare același biciiutor al moravurilor aristocrației de astăzi. Din victimele credințelor și moravurilor acestora d. Nicolau își alege eroii și eroinele sale, pe cari, apoi, le învrednicește cu toată simpatia sa.

În „Fiul ei“ autorii par serios preocupați a susține, ori măcar a apăra, o cauză: a mamei nevoită să ducă, după pierderea soțului o viață puțin onorabilă spre a-și putea crește copiii.

Conflictul îl stărnește iubirea dintre fiul ei, care se întoarce din Paris, și fiica unui bogat stăpânit de prejudețiile lumii din care face parte. Căsătoria nu se poate face, deci. Mama stă în calea fericirii celor doi îndrăgostiți. Iubirea ei nemărginită pentru copii găsește însă soluția. Ea va dispărea — și face legământ să stea în veci departe de nouii căsătorii.

După 5 ani însă reapare — poartă doliu pentru pierderea fiicei sale — furioasă la căpătâiul nepotului bolnav. Surprinsă de fiu și de noră, fapta ei înduioșează — și legământul făcut cu soțul se rupe. Tinerii, deprinși a-și găsi mulțumirea și liniștea în familie, renunță la legăturile lor sociale preferind în locul lor, o mamă iubitoare pentru ei și o bunică, idem, pentru copil.

Prin resorturile ei, piesa d-lor Nicolau și Simionescu ți-e simpatice dintru început — și-ți place prin mai multe însușiri bune. Trebuie să se recunoască, însă, că e ceva silit în construcția ei, și ca urmare, unele stângăcii în acțiune.

În „Fiul ei“ personagiile n'au o viață proprie plină și sigură și une-ori ți se pare, că autorii le poartă de mână spre țința lor dinainte cunoscută. În Gheorghe Preda, viitorul socru, nu trăiesc prejudețiile clasei sale; autorii fac ca ele să fie manifestate în momente hotărâtoare numai; tot asemenea în Cleo Rudeanu.

Totuși pe alocuri acțiunea e strânsă și vie și se găsesc în „Fiul ei“ scene de o mare putere dramatică — îndeosebi aceea a vizitei furie la copilul bolnav și a surprinderii de către ai casei.

Piesa însă a câștigat și mai mult prin artiști ca Bulandra, Livescu, Lucia Sturza, Maria Filoti etc.

Spre a avea o seară întreagă s'a alăturat celor 3 acte ale piesei d-lor Nicolau și Simionescu,

cunoscuta comedioară a dlui Gheorghe Ranetti „Romeo și Julieta la Mizil“, care a văzut lumina rampei acum doi ani pentru prima dată. D. Ranetti a reușit să ne dea un Romeo și o Julieta demni de faima Mizilului și încă două tipuri, ilustrațiuni ale mentalității politice din care s'a inspirat, cu câteva decenii înainte, Carageale în unele piese și în atâtea schițe ale sale. Sunt cei doi stâlpi ai partidelor istorice în urbea Mizilului, unul conservator, cu veleități de boierie, cu franțuzie, maniere și lirism; altul liberal, vorbește pe șleau, citește „Voința Națională“, amenință opoziția „ciocoilor“ (din Mizil) cu pompele primăriei, la alegeri — și nu permite să se aprindă felinarul din poarta vecinului și adversarului său. Pentru economie, placa care numește „bulevardul“ din fericita urbe, poartă pe o parte I. C. Brătianu, iar pe alta Lascăr Catargiu — și ea se poate întoarce pe o parte și pe alta, după voia celui dela putere.

Dar iubirea grozavă dintre Julieta liberalului și telegrafistul infierbântat al celui din opoziție pune pe gânduri pe cei doi șefi — și, spre a nu fi o piedecă pentru căsătoria copiilor lor iubiți, (amândoi amenință cu sinuciderea) demisionează fiecare din partidul respectiv și trece în celălalt, în nădejdea că găsește acolo pe viitorul cnsru. Și se găsesc din nou adversari politici, atât numai că celce fusese în opoziție acum e la putere, iar cel ce se lefăia în bunătățile puterii, se lăuda cu oprirea expresului de Berlin, un minut, în Mizil și amenința cu pompele primăriei, e în vice-versa puterii... Se aprinde felinarul dela cealaltă poartă unde se postează, pe viitor, vardistul Mizilului și se întoarce plasa cu Lascăr Catargiu spre bulevard.

Această cea mai bună piesă a d-lui Ranetti, jucată de cei mai încercați comici ai teatrului național, se susține prin humorul sănătos și place astăzi cum a plăcut la prima ei reprezentare.

Poemul feeric al d-lui Victor Eftimiu ne amintește, la reluarea lui, un frumos succes al stagiunii trecute.

„Înșiră-te Mărgărite“ aduce pe scenă, cu toată poezia ei, lumea de miraculos și supranatural din basmele noastre. Meritele autorului sunt cu atât mai însemnate cu cât o asemenea încercare de dramatizare întâmpină serioase piedici.

În primele scene pari isbit de această lume în aparență neteatrală, dar pe cât înaintează, acțiunea prinde a căpăta viață dramatică. Dela conflictul pe care îl aduce refuzul de măritis al fetei celei mici a lui Alb-Împărat, poemul îți câștigă tot interesul.

Fata cea mai mică, care simbolizează veșnica visare după bărbatul și după iubirea în afară de realitățile omenești, după ce primește, în sală, pe Buzdugan și apoi îl părăsește, în noaptea nunții, o găsim zîndă a florilor. Suferă și se ofilește în iubirea ei fără margini pentru Făt-Frumos, care în afară de inima ei, multe mai săgeată, dar la nici una nu se oprește, ci rătăcește în căutarea Cosânzenii celei răpitate de smeul smailor. Acesta apare într-o lumină mult mai simpatice decât în basmul popular, cu toate că e biruit în cele din urmă.

Furtul Cosânzenii de către smeu și urmărirea lui de Făt-Frumos ca și lupta dintre ei sunt proiectate pe o pânză cinematografică, adăogând, fără îndoială, mult la povestirea simplă a lucrurilor.

Poemul e scris în versuri uneori de o rară bogăție și frumusețe.

Jocul bun; iar rolurile principale au fost ținute de d-na Olimpia Bârsan (fata mai mică a lui Alb-Impărat) și dd. A. Demetriad (Făt-Frumos) Z. Bârsan (Smeul Smeilor) și I. Petrescu (Alb-Impărat).

R. Cioflec.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Revista teologică, organ pentru știința și viața bisericească. Redactor dr. Nicolae Bălan. Nr. 14—18. Prin bogăția materialului, acest fascicol de 127 pagini compensează pe cetitorii săi pentru întârzierea de patru luni. Ținem să constatăm cu acest prilej, că e foarte regretabilă nepăsarea publicului și chiar indolența abonaților acestei excelente reviste bisericească-culturale, care umple o lacună adânc simțită în viața noastră publică, prin introducerea unui spirit religios-moral fără de care nu se poate închipui o viață socială desăvârșită.

Fascicolul acesta aduce câteva studii temeinice de mare interes pentru orice om cu pretenții de cultură, din condeiul distins al redactorilor „Revistei teologice” dr. Nicolae Bălan, S. Dragomir, I. Scriban etc.

Recomandăm călduros această revistă de știință și viață bisericească, tuturor cetitorilor noștri, asigurându-i, că cetindu-o își vor procura câteva clipe de înălțare sufletească.

Apare în Sibiu, str. Reissenfeld, 11, de două ori pe lună. Abonamentul pe anul întreg face 10 cor.

INFORMAȚIUNI

Arad, 1 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță la nord-est temperatură scăzută, pe alocurea ploi.

Prognostic telegrafic: la nord și est frig, pe alocurea ploi.

Temperatura la amiază a fost de 5.8 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grân pe aprilie	Cor. 11.81
„ „ mai	„ 11.69
Secară pe aprilie	„ 10.37
Cucuruz pe mai	„ 8.44
Cucuruz pe Iulie	„ 8.51
Ovăș pe aprilie	„ 9.33

Mâncăți fân

Ziarele rusești publică următoarea anecdotă atribuită lui Stolypin și povestită de un deputat din Dumă.

Rjepin, celebru pictor rus, pretindea că numai fânul convine organismului nostru ca hrană, ne dă sănătate și prelungeste tinerețea. El însuși pretindea, că s'ar fi ținut la această hrană cumpătată și că s'ar fi simțit destul de bine.

Intr-o zi la un bal dat de Stolypin, câțiva se amuzau de această stranie doctrină. Primul ministru interveni:

De ce râdeți, am reflectat mult și m'am convins, că alimentarea ține un loc imens în viața omului.

Marele actor Kean știa foarte bine aceasta. El își dădea tot felul de silințe, ca nu numai să studieze rolurile sale, dar ca să-și asimileze psihologia lor, punându-se în pielea tipurilor ce urma să reprezinte. Spre acest sfârșit zile întregi el se hrănea numai cu alimente cari erau mai potrivite pentru formarea personajilor sale.

Nu mânca de pildă decât carne ușoară de pasăre, când trebuia să reprezinte un rol de erou. Aceasta-i dădea agilitate și elan. Dacă trebuia să reprezinte un burghez mulțumit de sine, mânca carne de porc... Dacă i-se oferea un rol de amoret... Stolypin tăcu, aruncând o privire neliștită asupra damelor.

— Ce mănca atunci? întrebă cineva.

— Nu mânca decât carne de berbec, răspunse ministrul.

Dar dacă Kean se prezenta pe scenă spre a juca un om de stat, el revenea la doctrina lui Rjepin și mânca... fân.

Redacțional. Cu începere de azi d. Romulus Cioflec intră în redacția ziarului nostru ca prim-redactor. Colaboratorii noștri sunt rugați a se adresa, pe viitor, în chestii redacționale d-sale personal.

Aducem apoi la cunoștința cetitorilor „Românului” intrarea cunoștințelor noștri scriitori Dimitrie Nanu, Al. Cazaban și G. Topârceanu în rândul colaboratorilor noștri literari.

Concertul N. Corfescu în Brașov.

Luni, în 4 decembrie st. n. (Intrarea în biserică), mult apreciatul tenor dramatic de operă, d. N. Corfescu, va da cu concursul d-nei Maria Corfescu, primadonă lyrică, un mare concert în sala Redutei orașului din Brașov. Programul concertului este următorul:

I. G. Ștefănescu: Lasă-ți lumea ta uitată. I. Mureșianu: Aria meșterului Manole din opera „Mănăstirea de Argeș”. — D-nul N. Corfescu. Cohen-Linaru: Prindem-te-aș mândro seara. Take Popescu: Pe malul Jiu-lui. Puccini: Arie din opera „Tosca”. — D-na M. Corfescu. Halevy: Mare arie a lui Eleazar din opera „Evreica” (Die Jüdin). Verdi: Arie din opera „Rigoletto”. (La donna e mobile). — D-nul N. Corfescu.

II. Schelletti: Ce te legeni codrule. Florescu: Steluța. — D-na M. Corfescu. Puccini: Aria tenorului din opera „Tosca”. D. N. Corfescu. Schumann: Cei doi grenadieri. Verdi: Mare duet. — D. și d-na Corfescu. G. Dima: Doine din Ardeal. — D-na M. Corfescu. Iustin Iuga: Cântecul Haiducului. *: Doina Oltului. — D. Nicu Corfescu.

Prețurile: Balcon și fotoliu 3 cor.; Stal. I 2 cor.; Stal. II 1.40 cor.; Intrarea 1 cor.; Studenții 60 fileri.

Bilete se vând la librăria Mureșianu și în prăvălia dlor Eremias-nepoții, iar seara la cassă.

Indemnăm publicul românesc din Brașov și satele învecinate la concertul d-nei și dlui Nicu Corfescu, cari vor oferi tuturor prin arta lor momente de mare plăcere artistică.

Moartea principelui G. M. Cantacuzino. Din Alexandria (Egipt) se anunță moartea principelui George M. Cantacuzino, tatăl deputatului Leon Cantacuzino.

Descoperirea unei cetăți romane în jud. Dolj. În urma unor săpături făcute în comuna Răcari din jud. Dolj, s'au descoperit însemnate rămășițe istorice din timpul romanilor.

E vorba de o cetate romană.

Muzeul Național din București, a pus la dispoziție pentru săpături 5000 de lei, ca împreună cu direcția Muzeului național din Craiova să dispună a se face săpături și să se desgroape aceste importante rămășițe.

La fondul casei împreunate cu hală de vânzare a „Societății meseriașilor români din Blaj” au intrat următoarele contribuiri benevole: Iosif Lita, protopop în Iclod 5 cor., Ioan Botezan, preot în Agârbiciu 1.20, Ioan Șolnai absolvent în teologie, Nicolae Vescan, Ioan Novac, Cornel Oțel, Ioan Pop cu prilejul sfintirii întrui preotii câte 1 cor., dr. Alesandru Nicolescu prof. de teol., Ștefan Roșian spiritual, Octavian Pop învățător în Vad, Nicu Corfescu artist, Danil Sasu preot în Sântana-de-Murăș câte 1 cor.

La fondul văduvelor și orfanilor meseriași, administrat de „Societatea meseriașilor români din Blaj”, au contribuit: Petru Moga, franțel cu prilejul botezului fiului său Ioan Petru 10 cor., Iacob Domșa, funcționar la administrația centrală 2 cor., Ștefan Roșian, spiritual la sem., dr.

Ioan Rațiu profesor, Virgil Pop proprietar, Traian Denghel student în drept, Vasile Oltean privatier, Ioan Maior, director de moșii — toți din Blaj, câte 1 cor.

Decoratie. Cetim în „Minerva”: d. D. G. Manny, secretarul general al ministerului de finanțe a fost distins cu ordinul „Coroana României” în gradul de mare ofițer.

D. P. P. Carp, președintele consiliului și ministru de finanțe a făcut d-lui Manny plăcuta surpriză de a-i prezenta brevetul și insignele ordinului acordat.

Un bust lui Ionescu Raicu-Rion. Din Iași se anunță că printre studenții universitari de aci, se agită ideea de a se lua inițiativa pentru ridicarea unui bust uitatului critic literar Ionescu Raicu-Rion, fost student al Universității din Iași și membru în „Asociația generală a studenților universitari”.

Moartea baronului Gustav Rotschild. Din Berlin se anunță, că baronul Gustav Rotschild, consulul general al Germaniei la Paris, a murit marți, în vîrstă de 82 ani.

Baronul Gustav Rotschild moare în vîrstă de 82 ani după o lungă suferință. Acum 8 ani el a fost operat de cancer.

Defunctul era al doilea fiu al baronului James Rotschild și deci nepot al lui Mayer Rotschild. Fratele său mai mare baronul Alfons Rotschild a murit în 1905.

Din cei patru copii ai săi din prima căsătorie se mai află în viață numai cel mai tânăr Edmond Rotschild.

Gravă explozie într'un hotel. La Nottin-gam, în apropiere de Londra, s'a întâmplat o mare catastrofă la un hotel încălzit cu căldură centrală: Cazanul instalațiunii a făcut explozie și întreaga clădire a luat foc.

Patru pompieri au fost uciși în timpul operațiilor de salvare.

Printre locatarii hotelului se află deasemenea numeroși răniți.

Manifestația studenților bonapartiști. Din Paris se anunță, că studenții bonapartiști au ținut aci o mare întrunire în care s'au ocupat cu acordul franco-german.

După întrunire au parcurs bulevardul strigând „A bas L'Allemagne!” Manifestanții au fost risipiți de poliție.

Răscoală țărănească în Basarabia?

Ziarele din Basarabia aduc știrea, că autoritățile venind în satul Cosmești pentru a intra în posesiunea averii Vartic, țărani au omorât pe inginer și au alungat pe ceilalți reprezentanți ai autorităților.

S'au trimis trupe pentru restabilirea ordinii.

Melodiile românești de A. Bertelin. În sala Gaveau din Paris a început și urmează seria concertelor Lamoureux, cari atrag pe toți amatorii tinerii muzici franceze.

Ultimul concert a fost o surpriză pentru auzitorii, deoarece a avut de ascultat niște „melodii românești”, cum le întitulează programul. Ce e muzica lor ne spun toate dările de seamă din ziarele franceze. Iată ce spune „Excelsior”:

„Cu totul de o altă valoare sunt melodiile al căror text d. Albert Bertelin l-a împrumutat din poeme românești culese de d-șoara Elena Văcărescu. În primul rând, textele acestea au de ce să placă print'un fel de lirism destul de fierbinte, rodnic în imagini frumoase. Apoi, muzica dlui Bertelin a știut să exprime cu multă fericire și echilibru elementele lor aproape contradictorii, toată înflăcărea de sensibilitate și toată bogăția lor decorativă. Melodiile sale, vecinic foarte muzicale, sunt în același timp de un sentiment sincer și de culoare vie. Suflarea vântului, sgomotul lamelor încrucișate și tumultul bătațiilor, nu înăbușesc niciodată vocea inimii.

„Mi-au plăcut mult, adaugă recenzentul, aceste melodii ale dlui Bertelin, pe cari d. David Devriès, acompaniat de excelenta orchestră a d-lui Chevillard, le-a cântat cu o voce cam guturală, dar cu o inteligență căldură”.

Activitatea Crucii-Roșii Române. Membrele societății de binefacere Crucea-Roșie, vor strânge ajutoare pe ziua de sâmbătă, duminică și luni.

Aceste cereri de ajutoare se vor face sub formă de vânzare de flori. Doamne și d-șoare vor

pareurge străzile și se vor duce prin magazine și prin localuri spre a oferi flori cu un preț de minim 10 bani.

Caritabilele doamne și-au distribuit, într-o întrunire ținută în sala otelului Boulevard din București, cartierile în care au să strângă fie-care asemenea ajutoare, care vor contribui la alinarea suferințelor celor răniți în războiu.

Pentru învățământul primar din România. Punctele cele mai importante din reforma învățământului primar, sunt fără îndoială: de a crește numărul prea mic azi, al învățătorilor sătești și de a îmbunătăți starea materială a numărului învățători ajutători (2600 la număr).

României însă îi trebuie învățători desăvârșiți cu pregătire specială. Spre acest sfârșit d. C. C. Arion, ministrul instrucțiunii publice a decis, potrivit avizului comisiei, crearea a încă 3 școli normale în țară.

România are trebuință încă de multe mii de învățători — și ea numai dela școala normală (pedagogică) îi poate aștepta.

Regăsirea unei d-șoare dispărute, originară din România. În august a dispărut din Marienbad d-șoara Maria Berman originară din România în etate de 18 ani.

La început se credea, că ea a căzut în mâinile unor negustori de carne vie.

Poliția din Viena a aflat acum că fata se află în spitalul din Wieden. Ea a plecat singură din Marienbad și a stat la Viena dela jumătatea lunii septembrie până acum sub numele fals de Ana Bertoloi.

Fata a fost predată familiei.

Groznică ciocnire de tramvae la Viena. Din Viena vine știrea, că două tramvae având fiecare mai multe vagoane s'au ciocnit marți seara în colțul străzii Gumpendorf.

Persoanele de pe platformă au avut timp să sară jos. Pasagerii din interiorul vagoanelor au fost însă izbiți cu putere de pereții vagoanelor și s'au ales cu răni mai mult sau mai puțin grave. Numărul celor mai grav răniți cari au fost transportați de salvare se ridică la 27, între cari unul extrem de grav.

Foarte multe persoane au fost rănite mai ușor.

Tragicul sfârșit al lui Paul Lafargue. Ziarele pariziene află din Travail, că fostul deputat socialist Paul Lafargue și soția sa, fiică a lui Karl Marx s'au sinucis prin cyanură de potasiu. Lafargue a lăsat o scrisoare în care spune că se sinucide în tovarășia soției sale, care îl urmează în mod liber, spre a scăpa de paralizia care îl pândeste.

Paul Lafargue, s'a născut la Santiago de Cuba, la 15 ianuarie 1842 dintr-o veche familie franceză.

El a fost multă vreme alături de Jules Guesde, șeful necontestat al mișcării socialiste franceze, fiind mai ales teoreticianul și conducătorul moral al mișcării.

A luat parte la comuna din Paris, după căderea căreia a trebuit să se refugieze în Spania.

Revenit în Franța, după amnestie el a luat parte la toate manifestațiunile importante ale partidului socialist și a suferit numeroase condamnări pentru intervențiile sale în aceste manifestațiuni.

A fost în mai multe rânduri ales deputat.

Împreună cu Jules Guesde a redactat programul partidului muncitor, care a fost pentru muncitorimea franceză călăuză netăgăduită în lupta ei împotriva burgheziei capitaliste.

Între alte scrieri de valoare ale lui Paul Lafargue cităm: La Religion du Capital și cunoscuta broșură Le Droit à la Paresse, care a fost tradusă în mai toate limbile europene.

Tot lui Lafargue se datorește traducerea în întregime în limba franceză a celebrei opere a lui Karl Marx, Capitalul.

Paul Lafargue a fost de asemenea redactorul principal al ziarului oficial al partidului socialist „Le Socialiste”, care înainte de „La Petite République” și „L'Humanité”, a fost organul central al social-democrației franceze.

În tinerețe, în timpul șederii sale la Londra, Paul Lafargue s'a căsătorit cu una din fiicele lui Karl Marx, care, după ce o viață întreagă a fost tovarășa nedespărțită și devotată a soțului său, a

ținut acum să-l însoțească și în mormânt, sinucindu-se de bună voie împreună cu dânsul.

Scandalul de moravuri din Paris. Din Paris se anunță, că Tartat, judecătorul de instrucție a continuat a lua interogatorii acuzatului, industriașului Gaston Allard.

Au făcut declarațiuni categorice contra lui, foștii funcționari sau servitori de ai săi, între cari Besse, de 17 ani, Mariș de 20 ani, Compas de 23 ani, Even de 15 ani și Poncellet de 14 ani.

În fața acestor acuzațiuni, asupra amănunțelor cărora din respect către cetitori nu putem insista, Gaston Allard, adresându-se judecătorului de instrucție i-a spus:

— „N'am nimic de spus împotriva declarațiunilor ce le-ați auzit. De asemenea nu am nimic de adăugat!”

Judecătorul de instrucție a declarat atunci pe Allard arestat și l-a trimis la închisoare.

D. Daumerc, avocatul lui Allard s'a opus din răspuneri la încarcerarea clientului său.

El a declarat d-lui Tartat, că Allard, supus nu de mult examenului d-rului Marie, a fost găsit iresponsabil.

Gaston Allard, unul din cei mai bogați industriași din Paris, este directorul „Companiei franceze de amiantă”. El locuia cu soția sa, și cu bătrâna sa mamă, în rue de la Cerisaie.

Căsnicia acestui om era una din cele mai invidiate.

Nimeni din cei obicinuiți a-l vedea în afaceri, mândru și puțin comunicativ, părăd integritatea însăși și conducând cu rari calități de inteligență o atât de însemnată și prosperă întreprindere, nu se putea aștepta la un asemenea desno-dământ.

D. Varenne, apărătorul lui Victor Flaschon, a luat cunoștință de dosar, în vederea interogatorului.

La ieșirea sa din cabinetul dlui Tartat, întimpinat și cestionat de ziaristi, d. Varenne a spus:

„Asupra pieselor din dosar nu vă pot da nici un amănunt. Secretul profesional mă oprește. Vă pot asigura numai, că sunt literalmente stupefiat de disproporția ce există între realitatea faptelor, așa cum ele reiese din dosar, și dimensiunile ce s'au dat scandalului.

„Nimic din cele stabilite de instrucție nu permite a se bănuși că d. Flaschon ar fi avut minore de câte 13 ani.

„Niște inocente, tinerele persoane de care e vorba?... Nici pomeneală! Ele sunt profesioniste. Acesta e adevărul. Ajunge pentru a ne convinge, să citim declarațiunile pe cari ele le fac asupra antecedentelor lor.”

Amanta lui Flaschon, Georgeta Veron, zisă și Margareta de Verneuil, este de fel din Dun-sur-Auron.

Acum 7 ani, părinții Georgetei, cari fuseseră în serviciul unui comerciant parisian de automobile, aduseră pe fiica lor la acelaș stăpân. Georgeta avea 15 ani: mică blondă, drăguță, ea ajunse repede amanta comerciantului de automobile. Victor Flaschon, directorul ziarului „Lanterne”, a cunoscut-o mai târziu, la un spectacol. El a făcut-o amanta lui și i-a cumpărat un teren, pe care i-a zidit și mobilat o foarte cocheta vilă în localitatea ei natală.

Populația din Dun-sur-Auron i-a făcut însă o manifestație ostilă, a huiduit-o, și Georgeta n'a locuit astfel deloc în vila sa.

Manifestații pentru împăratul Wilhelm în Anglia. Foarte interesante cuvinte s'au auzit la o întrunire a federațiunei național-liberale la Bath.

Șeful federațiunei Sir Brunner a ținut un discurs în care vorbind de chestia marocană a declarat că atitudinea cancelarului german merită mulțumirea națiunei britanice.

Nu încapă însă nici o îndoială că în dosul cancelarului se ascunde maestrul puternic, împăratul, ale cărui idei le-a exprimat cancelarul.

„Mulțumesc împăratului Germaniei — a continuat oratorul — pentru că și-a pus influența sa în balanța păcei. Un singur cuvânt de atâtare din gura sa ar fi putut deschide porțile iadului. De aceea îi mulțumesc în mod sincer. Acei ce se unesc cu mine în această mulțumire să strige într'un glas, „Aye” (trăiască), cea cari sunt contra „no”.

„Ceea ce a urmat — spune „Morning Post” care descrie această scenă — ar fi trebuit să vadă și d-nii din Germania cari vor să facă pe poporul german să creadă că englezii vor să-l frigă și să-l

mănânce: Un răsunător și entuziast „Aye” a umplut sala.”

Fapt este că poporul englez nu a nutrit nici odată atât de puțină ură contra Germaniei, ca acum.

Un alt orator a accentuat că poporul britanic nu vrea să aibă alianțe cari să-l amestece în chestiuni continentale.

Un furt de 300.000 mărci. Din Berlin se anunță, că un furt de o îndrăzneală nemai pomenită a fost săvârșit la un oficiu poștal din împrejurimi, furt cu prilejul căruia au căzut în mâinile jefuito-rilor suma de 300.000 mărci. Bani au fost găsiți aproape toți.

Un gardist de noapte dela marginea Berlinului a zărit pe șosea pe un om care târa un mare pachet ce părea foarte greu. Imediat gardistul se luă după necunoscut, dar acesta o rupse de fugă aruncând într-o parte greutatea. Gardistul reuși totuș să prindă pe fugar și să-l lege. Se dovedi apoi, că avea de a face cu un profesionist al furtului care declară că primise pachetul dela un funcționar poștal anume Schneider. Un funcționar cu acest nume n'a fost însă găsit până acum. Alte arestări sunt iminente.

Moartea lui Hugo von Tschudi. Directorul galeriei regale de pictură din München Hugo von Tschudi, a murit. El era austriac de origină și s'a născut în 1851 în Austria de jos.

Aradul în lupta pentru emanciparea femeii. E interesant să se știe, că Aradul e cel dintâi oraș din Ungaria, care oferă femeii dreptul sufragiului. Adevărat, că deocamdată numai în afaceri bisericești, dar oricum se poate considera de o victorie a acțiunei femeilor pentru emancipare.

Comitetul comunei bisericești izraelite a elaborat în curând un regulament intern, în sensul căruia membrele independente se bucură de drepturi egale cu ale bărbaților. Paragraful 21 în special le asigură dreptul de alegere.

Protestul rabinilor din Rusia. Un număr de 800 rabini din Rusia au semnat o declarațiune prin care protestează contra legendei omorului ritual.

Religiunea mozaică — declară rabinii prin protest — condamnă cu asprime omuciderea în genere și nu există nici măcar vre-o sectă (vreească) pentru participarea așa zisului omor ritual.

Sângele omenesc ca medicament. Marți s'a judecat la Al-mera, în Spania, procesul intentat lui Leona Rodrigues și celor 5 tovarăși ai săi, cari au omorât în ziua de 28 ianuarie un copil, spre a vindeca cu sângele său pe un țaran bolnav. Sângele cald al copilului fusese întrebuințat pentru comprese pe pieptul bolnavului.

Toți inculpații au fost osândiți la moarte.

Pentru fondul „Masa studenților” la nunta d-lui Iuliu Albu din Strei-Plopi, următorii d-ni răscumpără „jocul miresei”: dr. Victor Bontescu, dr. Ioan Jantea, Ioan Vasiu, Szatmáry István, not. com și Simion Albu (tata mirelui) cu câte 10 cor., Iuliu Albu (mirele) 2 cor., Nicolae Zbucnea și N. Tintea cu câte 5 cor., I. Medrea, preot 3 cor., I. Dilca și Teodor Ioana cu câte 1 cor., Hodoș Regina 60 fl., Marcu Lucaciu 50 fl. Total 72 coroane 60 fileri.

Binevoitorii donatori primească și pe calea aceasta mulțumitele noastre; — iară tinerei părechi bunul Dumnezeu să-i verse darul și binecuvântarea sa. — Brad, la 10/23 noemvrie 1911. Stefan Albu, dir. gimn.

Demonstrații contra armenilor. După o depeșă a patriarhului armenesc din Constantinopol o mare demonstrație a avut loc la Diarbekir în contra armenilor. S'au tras câteva focuri; un armean a fost ucis. Se semnalează o mare fierbere la Mardin. Consulul Franței la Diarbekir s'a dus la Mardin să vegheze la siguranța misiunii catolice din localitate.

Transportul între România și Bucovina. Din Cernăuți se anunță: O comisiune mixtă numită de ministerul căilor ferate și ministerul de războiu se ocupă cu proiectul liniei ferate locale de la Iacobini spre Cziba (?) în Ungaria. Această linie va mijloci transportul de persoane și mărfuri între România și Bucovina. Administrația căilor ferate locale a voit întâi să construiască drumul pe linie strămtă. Ministerul de război cere însă construirea

pe linie normală. Construcțiile vor începe la primăvară.

Și-a împușcat pe mamă-sa. În Vascău (com. Bihorului) un vultur s'a repezit la mama proprietarului Bela Redek și a început să o sfășie cu ciocul. Redek a alergat iute în casă, și-a luat pușca și a tras un glonț în vultur. Dar n'a nimerit pe vultur, ci pe mamă-sa, care a murit numai decăt.

Concurs pentru 2 locuri, devenite vacante în Orfelinatul Reuniunii femeilor române din Brașov. Aceste locuri se pot ocupa fără nici o plată de orfeline române, sărace, dela vârsta de 12 ani, cari vor dovedi prin certificat de paupertate, că nu posed nici o avere mobilă sau imobilă. Se va da preferință orfelinelor lipsite de ambii părinți.

Petițiunile însoțite de certificate de botez, de sănătate, de revaccinare și de școală se pot înainta până la 20 decembrie c. v. la subsemnata președintă a Reuniunii, Brașov, str. Fântânii nr. 34. — Brașov, 10 noiembrie 1911. Pentru comitetul Reuniunii femeilor române din Brașov: Maria B. Baiulescu, președintă. Ioan Lengeru, secretar.

„Cadavrul viu”, drama postumă a lui Tolstoi, continuă să fie obiectul discuției în lumea literară și teatrală.

Conducătorul artistic al Teatrului Imperial din Petersburg, P. Gnedici, publică o scrisoare a lui Tolstoi, care datează din 1901 și în care e vorba de „Cadavrul viu”.

Gnedici fusese însărcinat să obțină pentru Teatrul Imperial drama lui Tolstoi. Iată ce-i răspunde Tolstoi: „N'am nici un „Cadavru”, fiindcă nu-i terminat. Sunt prea bătrân ca să pot scrie un lucru mai mare; n'am nici puterea, nici timpul necesar.

E drept, am schițat planul unei astfel de lucrări, dar n'o voi îndeplini niciodată. Intre planul pe hârtie și o bucată pentru scenă e o prăpastie întreagă. Să scrii o bucată, e cu puțință; cu totul altceva, însă e să dai o bucată pentru teatru. Cu un cuvânt nu conțai pe „Cadavrul” în chestie”.

Această scrisoare confirmă, deci, că piesa ce se joacă acum e numai o schiță, dar, în același timp dăruim și pretențiile ridicate de un scriitor rus asupra paternității „Cadavrului viu”.

Viriliștii români din comitatul Hunedoarei, sunt următorii 36 inși:

Dr. A. Vlad, Orăștie, I. I. Vulcu, Orăștie, dr. I. Miha, Orăștie, dr. A. Muntean, Orăștie, Nicolae Vlad, Orăștie, I. Ștefănescu, Cugir, dr. E. Papiu, Orăștie, dr. S. Moldovan, Orăștie, Const. Olariu, Cugir, dr. R. Boca, Orăștie, Const. Baicu, Orăștie, dr. C. David, Orăștie, Ioan Moța, Orăștie, I. Indrieș, Băcăinți, dr. G. Dubleş, Hunedoara, dr. A. Deak, Orăștie, dr. R. Dobo, Orăștie, Todor Dobo, Hațeg, dr. G. Suciu, Hațeg, S. Corvin iun., Orăștie, Ales. Petrovici, Zam, dr. St. Rozvan, Ilia, Sim. Chirca, Huned., Ioan Cutean, Brad, Sim. Oltean,

Cugir, dr. I. Margita, Geoagiu, dr. I. Popu, Orăștie, Fr. Hossu L., Deva, dr. Iustin Pop, Deva, Vasile Boncu, Brad, N. Opincar, Orăștie, Manase Iar, Simeria, Andrei Truca, Simeria, Petru Onca, Almaș, N. Obedău, Brad, dr. Al. Hossu, Deva.

Adecă: din 258 viriliști, avem și noi românii 36 inși. Puțini față de potopul de străini luați în listă, dar totuși mai mulți ca în trecut și arătând un spor. Dintre aceștia 36 inși sunt din Orăștie, 3 din Deva, 3 din Brad, 3 din Cugir, 2 din Hațeg, 2 din Hunedoara, din alte localități câte unu.

Donățiunea unui român. Citim în „Revista balcanică” că repauzatul G. L. Leascu a lăsat prin testament administrației Casei școalelor din București suma de lei 200 în efecte, pentru ca din venitul ei să se procure cărți de studii și îmbrăcăminte elevilor săraci și meritoși dela școala comunei sale natale Vlaho-Clisura (Macedonia).

Afacerea Quittner-Bucas. Din Paris se anunță, că afacerea Quittner-Bucas a luat sfârșit, restituindu-se lui Bucas tablourile pretinse ale defunctului pictor și amator Quittner. Judecătorul de instrucție s'a prezentat, însoțit de pictorul Bucas, la atelierul pictorului austriac Quittner care după cum se știe, a lăsat printre operele sale postume 29 de tablouri semnate cu numele său, dar cari în realitate sunt opera pictorului Bucas.

Judecătorul de instrucție a luat un interogatoriu văduvei lui Quittner, sosită anume la Paris, care a declarat că cele 29 tablouri litigioase au fost găsite de dânsa nesemnate, în atelierul decedatului ei soț, și de aceea s'a crezut în drept să le semneze dânsa cu numele acestuia, neputând bănuși că aceste tablouri ar fi opera unui alt artist. În urma acestei declarațiuni judecătorul de instrucție a hotărât ca cele 29 de tablouri în chestie se fie restituite lui Bucas.

Cănele credincios. Ceice am învățat la școală din cartea de citire a fericitului I. Popescu ne aducem aminte de cănele Azor, care a murit de jele pe mormântul stăpânului său, mort în război. Un asemenea caz s'a întâmplat de curând în Munții Bârsei (ținutul Brașovului). Un băiat de 14 ani cu numele Gheorghe Dihoi era cu oile la pășune. Un criminal l-a împușcat luni. Patru zile, de luni până joi, cănele nu s'a mișcat de lângă cadavrul (corpul mort) băiatului, până când niște oameni, atrași de urletul cănelui, l-au găsit acolo. După ce l-au dus pe mort acasă cănele, care patru zile nu mâncase nimic, s'a întors iară la locul crimei, unde a rămas urlând.

Câtă credință la un animal!

Bibliografie

Educatorul (Anul III. decembrie, nr. 12). Cuprinde câteva tratate pedagogice temeinice: Însemnătatea cercetărilor experimentale în pedagogie. În ce măsură contribuie învățământul limbei materne la dezvoltarea cugetării? Internat și seminar. Apare lunar. Abonamentul 4 cor.

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Calendarul Minervei pe 1912	1:25
Calendarul Lumei ilustrate	1:50
Calendar diecezan cu șematism	—50
Calendarul Posnașul	—60
„ Amicul poporului	—70
„ Săteanului	—40
„ Poporul român	—40

Din compozițiile lui Ciprian Porumbescu:

Fascicola I. coruri bărbătești	2—
„ II, „ „	1:50
„ III, „ „	1:50
„ IV, „ mixte	1:20
„ V, La malurile Prutului, (vals) pentru cor bărb. cu acomp. de pian	1:50
Fasc. VI. Trei coruri mixte cu acompaniam. instrumental	1:50

Gottschall trădătorul, trad. de Franțuzescu	—30
Gantier Th: Aria Marcella, trad. de Davidescu	—30
Theodorian Caton: La masa calicului, nuvele și schițe	1:50
Din cărțile sfinte: Proverbele lui Solomon	—25
Ecoul: I. P. Țincoca Predicatorul vol. I. Predici duminecale	1:20

La comande să se alăture și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

POȘTA REDACȚIEI

Ștefan Jianu, Cernăuț. Berlin — Charlottenburg, Bleibtreustrasse N. 4.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Dr. Nicolae Zigre, adv. Oradea-mare. — Abonamentul dv. e plătit pe întreg anul 1911.

Gheorghe Radoca primcontabil, Șomcuta-mare. Am primit 14 cor. abonamentul pentru „Românul” din 1/XII 1911—31/V 1912 și 4 cor. pentru „Poporul Român” pe anul 1911.

G. R. Nagysomkut. Foaia merge regulat. Suma de 18 cor. am primit-o.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

Roza dela Disentis

de
H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(71) — Urmare. —

Și i-a reușit deplin să-și ajungă acest scop cu aparența ei de nevinovăție. Eu am fost un prostălău lesne crezător, dânsa o...

— Liniștește-te iubite căpitane! Nu te mai mânia...

— Iartă-mă d-șoară, dar d-ta ai atins o rană, care sângerează și acum.

Ce sunt eu de vină? Ah! de ai ști d-ta totul! Cât de blândă a știut să se prefacă! Nu! nu s'a prefăcut, însă eu am fost naiv, căci am dat prea ușor crezământ unui copil caprițios, svânturat și ușuratic.

Cu cea mai mare nepăsare a rupt-o cu mine... și aceasta a fost catastrofa vieții mele! Nu mai voiam să aud nimic de ea, i-am trimis și cel din urmă semn ce-l aveam dela ea.

Prin contele Malariva i-am trimis punga îndărăt.

O astfel de rană nu mai poate fi vindecată!

— Prin Malariva! — strigă Paulina tare și lăsă mâna lui Flavian.

În exclamarea, în mânia și în gesturile ei era însă mai multă bucurie și mulțumire decât frică. Așadară prin el? Nemijlocit prin el? Foarte bine! Așa a spus și dânsa într'adevăr... desigur! dânsa nu a mințit.

Permiteți-mi încă o ultimă întrebare vă rog. Poate ai cunoscut și d-ta în Viena desigur... o anumită Nanerl sau Naneta Schröter.

Înainte cu câțiva ani a fost, — se zice, — o persoană destul de curățică.

D-ta ai cunoscut poate fata numai așa, cum se cunosc de comun oamenii cu cari odată...

— Nu d-șoară. Pentru prima dată am auzit numele acesta străin pentru mine din gura servitorului meu.

Dar ce-i cu persoana din chestie?

— Nu Malariva, ci tocmai această Naneta Schröter a adus nefericitei d-șoare de Marmels îndărăt punga.

— Fie! Asta în fine este o chestie prea puțin importantă. De ce însă numești pe amica d-tale nefericită acum?

— Pentru că e nefericită și tocmai prin aceea ce numești d-ta chestie de puțină importanță a ajuns să fie nefericită.

Da, da această chestie de puțină importanță i-a răpit d-șoarei Elfrida orice fericire, i-a amărât tinerețea și a băgat-o în groapă pe baronesa de Grienenberg.

— Am aflat despre moartea ei dela Malariva mai zilele trecute.

Ce s'a întâmplat însă cu d-șoara Elfrida, care a rămas astfel orfană?

— Vino d-le Prevost! Oamenii noștri cred, că ne vor chema, când va fi timpul să plecăm. Să ne căutăm un loc de ședere. Îți voi povesti în puține cuvinte istoria nenorocirii ei.

Este în sfârșit vorba în ea și de o parte din viața d-tale.

XXXVII. Povestea de lângă Cascadă.

Ea-l conduse la un bloc de piatră, pe care se așezară amândoi.

— Află de pe acum d-le Prevost, — începu d-șoara de Stetten, — că o cunosc pe Elfrida din copilăria ei.

Dânsa a rămas foarte de timpuriu orfauă de tată și după abia câțiva ani și de mamă, care so căsătorise a doua oară cu baronul de Grienenberg. Astfel rămase cu totul orfană.

Pe mine mă iubia cu dragoste copilărească. Aceste relații nu slăbiră între noi, din contră, când baronul se însură de nou ele deveniră și mai strânse.

D-ta ai cunoscut pe doamna de Grienenberg. N'am ce-ți spune mai mult despre dânsa. Pe atunci eram vecini, Elfrida sedea mai mult la mine pe o proprietate mică în apropierea orașului Brünn. Proprietatea părinților ei mașteri se mărginea cu a mea.

(Va urma)

Se caută

un candidat de avocat

cu praxă bună pe lângă condiții favorabile, în cancelaria

Dr. Ioan Margita,
avocat în Algyógy.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă bună pe 1 Decembrie. Condiții foarte favorabile.

Dr. Alexandru Morariu,
avocat Ibașfălu (Erzsébetváros).

Sunt recunoscute de calitate cea mai bună

G H E T E L E

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călătorilor Aradani” și se pot procura cu prețurile cele mai moderate.

Director: IUSTIN OLAR.

A R A D, Szabadság-tér Nr. 14.

(Filiale în PISCHI și CERMEI).

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte

recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Telefon 438.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.**Andrássy Gábor mäsar**

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștință on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de mäsarit. Primesc totfel de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștiințios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
mäsar de mobilă și zidiri.**ASSAEL**
IACOB și FIUL

Telef: 835

Arad, drumul Radna 23.

Fabrică de mașini, motoare, instrumente și mașini agricole. Lifturi de povară. — Planuri și preliminarare gratuit.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III. 19.**Folosește Doamnă****„Crema Margit“ a lui Földes**

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀▶ Săpun Margit 70 fil. ▶▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen**A R A D.****Desfacere de
prăvălie!!!**Marfa din magazinul meu
voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.

Desfacere autorizată s'a
început de câteva zile.**In săptămâna
asta se vinde:**

mănuși de piele glacé

pentru dame,

specimene fine, negre, albe
și colorate.Părechea **75** cr.**Stofe pentru
costume și haine**

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR**A R A D, (Palatul teatrului).****Pânze și șifonuri**Confecție pentru dame
și fete. — Covoare,
perdele, plapome, blănuri.**Se vând**cu prețuri uimitoare de
ieftine, până ce se va
desface asortimentulFlanele tenis fine în
preț de 25 cr. Flanele
de dame în toate
colorile.**Rog priviți ga-
lantarele mele!!**

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Publicațiune.

Ospătăria cea mare și aparținătoarele ei din comuna **Bărzava** (Marosborsa) încorporată comitatului Arad, care formează proprietatea „fondului subsidiar Pavelian” de sub administrarea capitalului gr. cat. de Oradea-mare, în starea ei prezentă, pe calea ofertelor închise și licitațiunei publice, se va da în arendă începând dela 1 Februarie 1912, pe trei ani.

Terminul licitațiunei publice se fixează pe ziua de **26 Decembrie 1911 înainte de amiază la 10 ore** la casa parochială gr. cat. din Bărzava (Marosborsa).

Prețul de exclamare e de două mii coroane. Condițiunile speciale se pot afla în orele oficiale la oficiul parohial gr. cat. din Bărzava (Marosborsa), la oficiul protopopesic gr. cat. din Bocsig și la oficiul administrativ diecezan gr. cat. de Oradea-mare.

Oradea-mare, 22 Noemvrie 1911.

Capitulul gr. cat. de
Oradea-mare.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai plăcute, — se capătă la:

Librăria FRAȚII ROTH

Arad, Andrassy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

La administrația ziarului

„Românul”

se primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerește împrumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Serail crema a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă, din substanțe nevătătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea

O bucată 70 fileri.

Pe poștă le timite:

farmacia **R o z s n y a y**
Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectuească încă în aceeași zi.